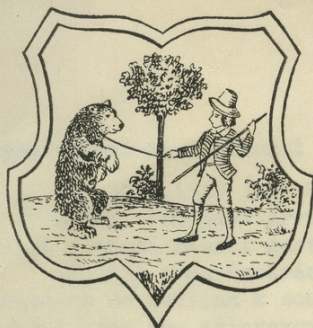

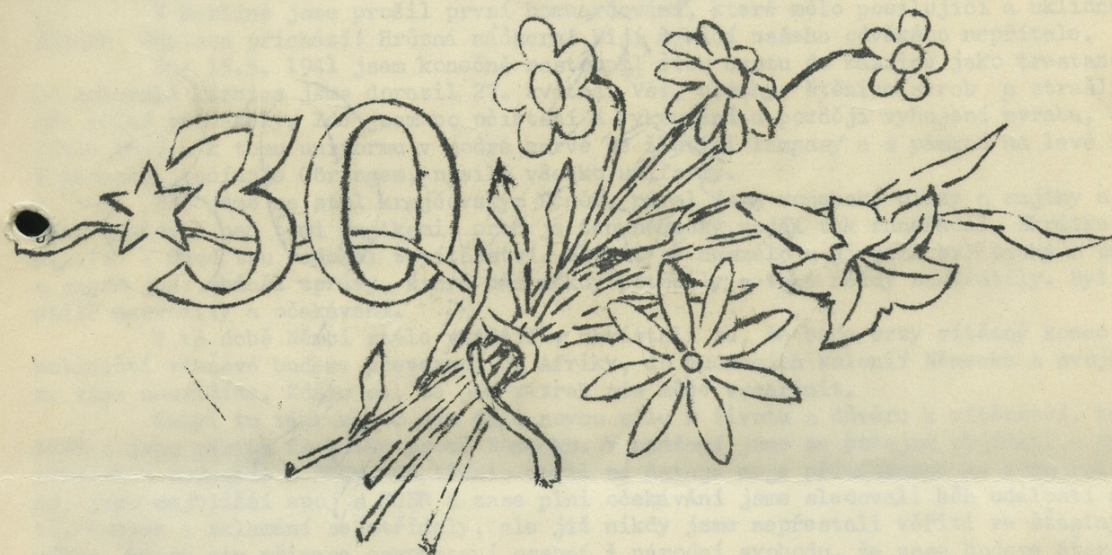

VĚTRNÍK

Vydává MěstNV ve Vysokém n. Jizerou s aktivem kulturních pracovníků

Větrník - ročník VIII. - č. 5

Vysoké nad Jizerou 4.května 1975

D í k S o v ě t s k é m u s v a z u .

V čas Prahy těsně před zánikem,
když opuštěná, řvala vzlykem
páraných lvů, bezbranných mas,
v čas Prahy těsně před zánikem - :
pojednou hudba padla v nás
a hudbu pila česká půda:
to přišlas ty, Armádo rudá,
to přišels ty, Sovětský svaz !

Kdo se u nás na horách pamatuje na chmurný srpnový den roku 1938, kdy všichni zvedali pěsti proti zataženému nebi na severu a přísahali - ten ví, že musel přijít 3. a 9. květen 1945, jenž novým utrpením i slávou pokryl bojové korouhve a dal klid všem, kdož pochybovali, zda bude možno tehdejší přísahy zpečetit krví.

A mnoho krve bylo prolito do května 1945 - nejvíce té slovanské! Ti, kdož nebojovali na frontách, bojovali v zázemí i v žalářích. Všichni bojovali nezištně, aby národ mohl povstat jako celek a žít svobodně. Naši národní hrdinové tak pomáhali armádě Sovětského svazu urychlit konec nacistického běsnění a obnovení míru na celém světě.

Až do poslední chvíle u nás na Vysocku padají stateční bojovníci. Připomeňme si události a zážitky našich bojovníků z války a začátku květnových dnů s příchodem Rudé armády.

Vstup Sovětského svazu do války měl vliv nejen na národní situaci vnitřní, ale posiloval a dával přežít bídu a utrpení vězňů v nacistických žalářích, jak vyznává

ve svých vzpomínkách Bohumil Žanta, praporčík SNB, žijící v Harrachově.

..... Dne 31.1.1940 jsem byl zatčen a odvezen jičínským gestapem do věznice okres. soudu ve Vrchlabí. Tam jsem prvně poznal způsob gestapáckého vyšetřování na sobě samém a tím potvrzují páchaná násilí gestapáků na obětech, veřejnosti již tak dobře známých.

Později přes Pankrác, Drážďany a Ebrach jsem se dostal do Golnova, odkud jsme byl převezen do Berlína k soudu, kde jsem byl odsouzen ku čtyřem rokům káznice a ztráty občanských práv pro připravovanou "velezradu". Celé přeličení trvalo dvě hodiny a činilo na mne dojem komedie. Členové soudního dvora a zástupci NSDAP, činili pěknou sbírku pro Majznerovo loutkové divadlo.

V Berlíně jsme prožil první bombardování, které mělo posilující a uklidňující účinek. Odplata přichází! Hrůzná nádhra! Bijí a ničí našeho odvážného nepřítele.

Dne 15.5. 1941 jsem konečně nastoupil svou cestu do káznice jako trestanec. Do Amberské káznice jsme dorazil 27. května. Všichni, blechy, štěnice, svrab a strašlivý hlad mne věčně provázely. Zde jsem po očištění a vykoupání a později vyhojení svrabu, dostal číslo 4945 a k tomu uniformu v modré barvě se žlutými lampasy a s páskou na levé ruce. V Německu, počínaje Göttingem, nosilo všechno uniformy.

Zde jsme se stal krejčovským učněm, páral jsme vojenské blůzy a rajtky a často jsem uvažoval nad těmi rajtkami, proč je ten německý voják tak zaneřádl. Zkrátka byly p..... . Snad tou radostí z vítězství. Mluvit se nesmělo a já jsme byl tichý a ukázněný a jenom jsme sháněl zprávy, které nás někdy potěšily a také někdy zarmoutily. Byl to život stále nervozity a očekávání.

V té době Němci stále vítězili, chvástali se, že bude brzy vítězný konec a my, političtí vězňové budeme převezeni do Afriky, do budoucích kolonií Německa a svoje rodiny více neuvidíme. Zdálo se, že jen zázrak nás může zachránit.

Nebyl to zázrak, co nám dalo novou sílu k životu a důvěru k vítězství, byl to SSSR a jeho nástup do války proti Německu. V nadšení jsme se potajmu objímali a přísahali věrnost a sympatie k SSSR. Od těchto chvil se datuje moje příslušnost ke komunistické straně, jako nejbližší spoj s SSSR a zase plní očekávání jsme sledovali běh událostí na bojišti. Radost a zklamání se střídaly, ale již nikdy jsme nepřestali věřit ve šťastný konec války, který nám přinese osvobození osobní i národní svobodu, že zase budeme šťastní občané naší drahé československé republiky.

"Když budeš zlobit, nebudeš vojákem"

Milý Jendo,

už dlouho se chystám napsat napsat Ti tento dopis, který žel, nikdy nebudeš číst!

Neboť ho piší, je stále ve mně, cítím, že Ti jej jsme dlužna.

Už 31 let to bylo o loňských vánocích, co odešel do nenávratna a o nějaký rok déle, co jsem Tě naposledy viděla, švarného junáka ve skautském stejnokroji. Fotografie z té doby je stále mezi našimi obrázky.

Ve vzpomínkách se chvíle z dětství začnou odvíjet jako zažloutlý, místy zpřetrhaný film, který v představě s Tebou je ukončen a zastřen aureolou a smutku.

Tvoje hnědé oči a černé vlasy, které se mírně vlnily a tvořily nad čelem pěkně ztopeného "kačířka", udělaly z Tebe náš "holčečí" idol v té době, kdy si děti uvědomují, že ta je holka a ten je kluk. Jak Ti asi slušela uniforma ?!

Můj vzpomínkový film je téměř celý "natočen" ve Vašem zahradnickém bytě, v parku Kramářovy vily a na školním lyžařském můstku v "Kalifornii".

Pamatuješ, nosili jsme tenkrát všichni zelené "hubertáky", které se výborně hodily jako krycí oblek v parku mezi stromy při hře na indiány. A bylo to něco, žeš měl jako jediný kluk opravdickou "flobertku"! Ale i broving! Ten jsi téměř nikomu nepůjčoval, ale já jsem ho několikrát mohla mít pod svou ochranou. Je to pro mne silná vzpomínka snad proto, že nemám zbraně ráda, že se jich v hlubokém podvědomí bojím a byla to z mé strany určitá odvaha vzít zbraň do ruky. Ještě dnes cítím jají tíhu a chlad ocele.

Nejkrásnější chvílky bývaly ve Vaší kuchyni, kdy jsme tři děti a vlčák Pinko čekaly, až Tvoje maminka podojí a přinese čerstvé teplé kravské a kozí mléko s bílou pěnou, pro nás smíchané, nalije do tří půllitrových připravených sklenic a my někdy rády, někdy nerady, jsme uskrávaly, hrály při tom "člověče nezlob se", dámu, halmu, nebo v kartách "vole lehni". Úmyslně jsme u Vás se sestrou Blankou pobyt prodlužovaly, aby kouzlo příjemného podvečera tak rychle nevyprchalo.

A v "Kalifornii" kolem lyžařského můstku jsme Ti všechny holky fandily, abys skočil nej-
dál. Jeden rok jsi vyhrál přebor školy a na putovním stříbrném poháru bylo také vyryto
Tvoje jméno. Ten pohár se ztratil.

Pak jste se odstěhovali do Mělníka, ale naši rodiče se stále navštěvovali, udržovali
korespondenci a my se sestrou věděly, že jsi student, žák Výzkumného ústavu v Chrudimi.
Pak Tvoje maminka psala, že jsi nezvěstný. Raději ses s nikým neloučil a 6.června 1940
jsi z Chrudimě nastoupil trnitou, nebezpečnou a dlouhou cestu k hranicím Sovětů. Byla to
veliká síla vůle, odhodlanosti a energie pro svatý účel cesty, mohl jsi jako jedináček
v klidu a pohodlí studovat, ale místo toho jsi zvolil kamenitou a dlozhou cestu do země
neznámé. Po nekonečné anabazi jsi přišel až do Buzuluku a jako čtrnáctý dobrovolník v na-
ší první tvořivší se brigádě 1.ledna 1943 nastoupil cestu na bojiště.

Letos oslavujeme a vzpomínáme 30. výročí osvobození, přibližujeme si dobu, kdy spolu
se sovětskou armádou jsme vítali naše bojovníky ze všech bojišť světa, čekali s radostí,
ale i smutkem za ty, kteří se nevraceli. Dověděli jsme se, žeš padl. S touto zvěstí se v méi
podvědomí vrátila vzpomínka na jeden večer u vás ve Vysokém, kdy jsi/ jako ostatně skoro
každý kluk/ měl ve škole cosi v nepořádku. Maminka, které to bylo oznámeno, tenkrát váž-
ně pronesla pro Tebe výhrůžku největší: "Když budeš zlobit, nebudeš emět být vojákem".
Ach, jakým Tys potom byl vojákem! Velitel Vaší rozvědky vyprávěl, jak jsi byl zabit tři-
mi ranami do prsou za boje v noci z 29. na 30. prosinec 1943, kdy jste bojovali u Bílé
Cerekve o Rudu. Byl jsi statečný, horlivý a pospíchal jsi domů. Zůstals v půli cesty.
U nás ve Vysokém je v městském parku pomníček, na kterém je vyzlaceno Tvoje jméno. /To
za ten ztracený lyžařský pohár/. Ale není jenom na pomníčku, bude teď ještě v pionýrském
oddíle naší školy.

Proto Ti píši, Jendo, tento dopis, že ses neztratil, žeš byl hodný, protože jsi byl
vojákem!

Vysocká spolužačka Jiřina.

Jan Horáček se narodil 9.února 1922 v Martinicích u Jilemnice, odkud pocházeli i jeho
rodiče. Od roku 1928 chodil do obecné školy ve Vysokém nad Jizerou, po níž tam navštěvo-
val první ročník měšťanky do roku 1933 a to v době, kdy jeho otec byl vrchním zahradníkem
v Kramářově vile. Měšťanku dokončil v Mladé Boleslavi, po té byl žákem Pomologického ústa-
vu v Ruzyni a když Němci zabrali tento ústav, přestoupil do Výzkumného ústavu v Chrudimi.
Odtud 6.června 1940 odešel. Přes Javorník na Slovensko, 29.června byl v Prešově, odtud
pokračoval s mapou v ruce na Užok, který překročil po velikých strastech a nebezpečnostech
Na Sovětském území se přihlásil ve městě Skola. Později pracoval po dva roky ve Vokurě
na dole "Kapitán". 1. ledna 1943 po vytvoření naší brigády v Buzuluku, byl jako kulomet-
čík prvního praporu první rotý zařazen na bojiště. U Bílé Cerekve v boji o obec Rudu, padl
jediný ze sedmičlenné rozvědky v noci z 29. na 30. prosinec 1943 ve věku 22.let.

Byl dvakrát vyznamenán Československým válečným křížem 1939. 15.března 1943 u Sokolova
a v prosinci 1943 u Bílé Cerekve.

Archiv muzea.

Fašismus nesmí zvítězit !

Květen 1940.

..... Německý postup se nezastavuje a je třeba naházet co nejvíce bomb na německé úto-
čící jednotky, postupující kolony, shromaždiště tanků a různá skladiště blízko za frontou
Pilotů je veliký nedostatek.

..... Máme již všechny přípravy k odletu hotovy a odcházíme pomalu ke své mašině. Ušedáme
pod mašinu a domlouváme se se střelci a radiotelegrafistou o posledních podrobnostech
letu. Minuty ubíhají a jenom deset minut je vymezeno na start. - Střelci jsou již na svých
místech, telegrafista, druhý pilot a velitel letounu také, vše je připraveno k odletu.
Zháším světla uvnitř letounu, abych si zlepšil viditelnost do tmavé noci. Uvolňuji brády
a pojíždíme na start. -Starter nám dává znamení k odjezdu. Plný plyn! Ručička rychlomě-
ru ukazuje 150 km/hod., přitahují mírně výškové kormidlo, otrásání letounu způsobené ná-
razy kol podvozku na nerovné polní letiště ustávají - jsme ve vzduchu. Letíme přesně
podle vypočítaného kursu nad úplně zatemněnou zemí. Nikde není vidět světélka, Stoupám
až do výše 1.200 m, abychom po přeletu fronty byli mimo dostřel protiletadlových kulometů
..... Po několika minutách letu již rozeznávám jednotlivá ohniska ohromných požárů. Jsou
to hořící města, vesnice a ohromný komplex lesů, vše zapálené německými bombami. Je to
neklamný důkaz, že se již blížíme k frontě a proto zhaším polohová světla na zádi le-
tounu. V dáli je vidět oslňující chvosty protiletadlových světlometů, křižujících vše-

mi směry oblohu. Již rozeznáváme červené, zelené a bílé balistické křivky střel protiletadlových kulometů, které se zdají jako velmi pomalu letící barevná světélka. Spousty různobarevných raket jakoby vystřikovaly z nevlídné tmy pod námi. Přelétáváme pásmo, v němž bez přestání vyskakují ohnivé jazyky dělostřelecké palby. Mezi nimi množství rychle se kmitajících světélek - pěchotní kulomety. Na několika místech jakoby stříkala ohnivá voda - vrhače plamenů. Byl to strašný a přece krásný nikdy nezapomenutelný pohled. Zde pod námi kultivovaní lidé 20. století používají nejmodernějších technických vymožeností k ničení životů svých spolubližních. Nechtěl bych tam v tom pekle pod námibýt - myslěl jsem si, ale již za chvíli i nám se dostalo ohnivého křtu. Již jsme za frontou na území okupovaném Němci. Několik stovek metrů před námi se skřížilo šest světélometů, v jejichž ohnisku marně křižoval některý kolega. Kolem něho jako svatojánské mušky světélkovaly střely. Udělal jsem rychlou zatačku doprava a opět před námi vytryskl k obloze oslnující svazek světélometů. Namířil jsme s letounem mezi ně a spokojeně jsem si oddechl, když jsem je už zase viděl zametat oblohu za námi. V tom však přední střelecká věž se rozsvítila jako srdadlo ve světle slunečních paprsků. Jsme ve světlometech už to kolem nás začalo poletovat. Červené a zeleně svítící střely normálních protiletadlových kulometů a veliké bílé svítící střely velkorážných kulometů. Potlačuji volant prudce kupředu, čumák letounu se obrací proti zemi, prudká zatačka doleva, opět rychle přitažení volantu, těžká před letounu se zvedá proti obloze, zatačka doprava. Konečně

protivné modré světlo a roje střel kolem nás zmizely. Po malé chvíli jsme se přiblížili k našemu cíli - shromaždišti tanků v těsné blízkosti malé vesničky. Jako když píchne do sršní, vyrojily se proti nám střely a již nás také držely světlometry. Tentokrát jsme jim odpověděli shozením jedné a v zápětí druhé osvětlovací pumy, které značně oslabily tu protivnou záři světelných chvostů a znamenitě osvětlily terén pod námi.

Na silnici i ve vesnici bylo vidět plno stínů, které vrhaly tanky ukryté pod stromy, ale po dopadu osvětlovacích pum dobře viditelné, které asi právě prošly křížem bombardovacího zaměřovače, neboť letoun jakoby povyskočil, byv odlehčen pumami, které velitel letounu odhodil. Hned jsem naklonil letoun do zatačky, abych viděl kam to padne. Z prachu a kouře vyšlehl ostré ohnivé jazyky, několik tanků odlétlo do silnice, dostaly přímý zásah. Uspokojení tímto úspěchem, uhaněli jsme na plný plyn domů. Po přistání na vlastním letišti jsem se dověděl, že jsme neměli vůbec zhasnuta polohová světla, vypínač nám nefungoval, a proto nám nepřítelé mohli věnovat tolik milé pozornosti.

Úryvky ze zápisů frontového letce Oty Žanty ze Stanového, který padl v boji s fašisty 13. března 1944.

Je rok 1945. Události na bojištích nasvědčují tomu, že válka a tím naše utrpení se chýlí ku konci. De-ět desetin východního Pruska je pro Německo ztraceno. Vystěhovali a uprchlíci zaplní náš kraj.

27. března 1945. Přišlo do Vysokého 300 Arménů na stavbu opevnění kolem města. Byl to pracovní tábor mladých i starších mužů ve starých německých uniformách. Býdliili v turistické chatě ve Vysoké bouči, ve škole a divadle. Pracovali na stávbě záseků a opevnění. Všecky vchody u našeho města nely být uzavřeny a kolem celé obce byl vykopán hluboký protitankový příkop. Z toho svítalo, že naše město má být opěrným bodem.

Ze začátku se těchto lidí každý bál a stranil se, ač byli ve velmi ubohém stavu. Přišli z Berlína pěšky, unavení hladoví a špinaví. Později se zjistilo, že většina je protiněmeckého smýšlení a mnozí pomýšlejí na útěk. Také se to některým podařilo, ale mnozí při útěku zahynuli. V Turistické chatě měli svoji marodku, neboť při práci bylo dost urazů. Také bylo mnoho nemocí od špatné stravy a nejvíce trpěly zuby.

Nám blíže známí byli jejich lékaři Usyk Chačaturjan, ing. Gasparian a Tškent, učitel Grigorjev. Jejich touhou bylo uprchnout k partyzánské skupině, která se zdržovala v lesích kolem Vlastiboře. Utéci se podařilo jen jednomu, který se dostal k partyzánské skupině a 10. května 1945 ve Vysokém s Rudou armádou. Poslední zprávu o sobě poslal poštovním lístkem v r. 1946 a byl velice šťasten, že se mu útěk podařil.

Úryvky ze zápisů

veřejné pracovnice Body Skrbkové.

Okresnímu vojenskému velitelství v Semilech.

Věc: Zpráva o osvobozovací akci ve Vysokém nad Jizerou.

Asi ve 14 hodin dne 3. května 1945 přijel ze Semil por. Kocourek s několika lidmi

/Vašák, Musil a několik dělníků fy Drábek/. Hlásil se u praporčíka Chaloupského s tím, že Národní výbor má vzít moc do svých rukou a on, že je určen jako velitel národních strážů na Vysokou.

Ve Vysokém bylo již vše připraveno. Seznamy lidí k zajištění i 3 čety se svými veliteli. Veliké nadšení, ale žádné zbraně. Než se sešel Národní výbor, byly již osoby zatčeny podle seznamu. Hlásili se dobrovolníci, kteří chtěli se zmocnit celnice. Poručík Kocourek to přísně zakázal, poněvadž znal sílu německého vojska v Sudetech. Byla prohlédnuta Gauschule: tam byl správce Michel a asi 70 německých matek s dětmi. Nalezeny 4 vojenské pušky, kterých se ihned zmocnili naši lidé. Po výsledku správce Michla zaručili, starosta města Pohanka, Chaloupský a pcr. Kocourek Michlovi a všem ženám bezpečnost. K vile dána stráž. V téže době 4 muži ze Stanového s otýpkou slámy na vlastní pěst chtěli se zmocnit celnice a tuto zapálit. Byli však přivítáni palbou a jeden z nich Josef Kopal zastřelen. V městě vzniklo pobouření a lidé s puškami začali odstřelovat celnice. Poručík Kocourek se vši rozhodností je musel vrátit do města a odzbrojit, poněvadž za dané situace se muselo s Němci vyjednávat, na každou akci ozbrojenou jsme byli slabí / co se týče zbraní/. Rozestaveny neozbrojené hlídky jen k pozorování a v městě organizovány čety. Po 16. hodině hlásí hlídka od celnice a hlídka z věže Gauschule, že přijíždějí tři autobusy a jeden nákladní vůz od Sklenářic plně obsazený německými četníky. Poručík Kocourek nařídil, aby se ihned stráž od vily a hlídky stáhly do města. Zábrany byly spuštěny. Telefonováno do Semil o pomoc. Zatím z autobusů u celnice četníci vystoupili a v půlkruhu v řojnicích obklíčili město.

Přes zákaz poručíka Kocourka padlo několik ran, které byly opěťovány silnou střelbou / z kulometů/. Nezbyvalo, než vyjednávat. Proti Němcům vyšel chlapec dobrovolník s bílým praporem, por. Kocourek a Chalupský za Národní výbor. Byli ihned zajati jako rukojmí a svými životy ručili za hladkou evakuaci žen z Gauschule. Když přivedli starostu města Pohanku a Horáka, byl poslán Chalupský do města, aby zařídil klid ve městě.

Herman Kvapil, vedoucí Gauschule, který se vrátil s četníky, chtěl v prvním okamžiku starostu Pohanku zastřelit, pak se ale smál, že se vše dověděl dříve. Telefonoval totiž ve 13 hodin na okresní úřad a hlásil se mu Dr. Dittrich, jako okresní hejtman, ihned věděl, že se něco děje a odjel do Jablonce nad Jiz. to hlásit a organizovat výpad na Vysoké nad Jiz. Asi po 2. hodině byl konečně průvod vystěhovalců připraven, prošel městem a rukojmí na hranici propuštění. Pak přijela posila ze Semil, tři muži s puškami a 12 partyzánů se 2 kulomety. Auto se semilskou posilou ihned odjelo, partyzáni zůstali. Večer byl stav následující:

Tři čety o 40ti mužích, 3 vojenské pušky, 4 lovecké a 4 pistole a družstvo se 2 kulomety. Druhá četa pod vedením R. Horáka stavěla stráž. Vašák zajat, ostatní utekli. Vašákovi se podařilo utéci až v městě. Toto hlásili ihned veliteli. Dále hlásili veliteli, že město je obklíčeno Hitlerjugend a německými četníky. Velitel nařídil ihned stažení všech hlídek do města. Šel s bílým praporem společně s Chaloupským a jedním chlapcem ke Tráči, byli uvítáni palbou, přestože měli bílý prapor. Byli nuceni ihned se skrýti za nejbližší roh domu. Tu hlásil chlapec, který nesl prapor, že mu byl prostřelen střevíc. Potom se se podařilo dostat do styku s velitelem Hitlerjugend a vyjednávat. Poručík Kocourek dostal toto ultimatum:

Za 10 minut shromáždit všechny muže a zbraně na louce pod Vysokým. Vyjednáváním se mu podařilo prodloužit lhůtu o 1/4 hod., t.j. do 1/2 6 hod. Hned telefonoval do Semil o pomoc. Bylo nařízeno vzbuzení všech mužů, aby se ihned dostavili na náměstí. Zatím se podařilo družstvu partyzánů s kulomety a ostatním zbrojním mužům pod rouškou ranní mlhy zmizet směrem k Roprachticím.

Šest minut před stanovenou lhůtou začli kluci pálit z pancéřových pěstí do střech a přístřešků, asi na 5 místech byly způsobeny škody. Kluci Hitlerjugend se rozlezli po domích, vodili muže na náměstí a v bytě drancovali. Potom přišel velitel četníků / u kterého poručík Kocourek dosáhl prodloužení lhůty/. Zatím přijel Dr. Jesenský, který vyjednával. V Gauschule ubytována posádka o síle 160 mužů a asi 30 kluků Hitlerjugend. Odevzdány tři antikvarní lovecké pušky a asi 10 kg puškových nábojů. Por. Kocourek vysvětlil toto malé množství zbraní tím, že ozbrojené hlídky se stáhly do okolních lesů.

Ve dnech 4. a 6. května byl v městě klid. Po ulicích patrolovaly německé hlídky. Dne 5. května zastřelen hlídkou Hitlerjugend na silnici k Roprachticím 12ti letý chlapec, který prý na rozkaz nezůstal státi. Při drancování bylo zastřeleno 8 lidí. Jeden Arménec byl rozstřílen se zbraní v ruce u hřbitova.

Dne 7. května asi v 15 hod. opustila náhle německá posádka označená jako Einsatzgruppe WE VII/37 město. K odvezení různého materiálu muselo město dodat 7 povozů. Ty se vrátily až 8. května ráno. V 17 hodin se sešel rozšířený Národní výbor a poručík Kocourek si zřídil posádkové velitelství. Jeho zástupcem byl prap. Chaloupský. Z vojenského velitelství z Jilemnice přivezeny mobilizační vyhlášky a ihned ve všech obcích vyhlášeny. Z rozkazu por. Kocourka měli místní velitelé denně 2 hod. se svými lidmi cvičit a ukazovat.

8. května nastoupil por. Janoušek. Por. Kocourek mu předal práce v kanceláři, evidenci mužstva a materiálů. Sám organizoval národní stráž ve svém sudetském úseku.

9. května přijel npor. pěch. JUDr. J. Biža, který převzal posádkové velitelství, které přestěhoval ihned z místnosti bývalého berního úřadu do hotelu Bartoníček.

Za správnost opisu:

Posádkové velitelství
Vysoké nad Jizerou
npor. Dr. Biža v. r.

Z kroniky města Vysokého nad Jizerou.

Květen 1945 - 9//

O 10. hodině dostavil se do kanceláře štábní kapitán Havlík /velitel posádky v Semilech/ s Dr. Bižou a oznamuje starostovi města V. Pohankovi, aby se město Vysoké nad Jizerou reprezentovalo, že Kramářovu vilu potřebuje pro generální ruský štáb.

Žádá vyčištění vily, které provedou německé ženy ze Semil, které jsou již na cestě do Vysokého nad Jiz. nákladními auty. Dále sděluje, že posádkové velitelství bude umístěno v hotelu Bartoníček v I. poschodí. Bylo vystaveno potvrzení pro Obč. záložnu ohledně otevření běžného účtu na částku 50.000 Kčs. O půl 11. hod. přijel do Vysokého na motorce sovětský voják - první voják - partyzán, který již po 3 měsíce patroluje v lesích na Železnobrodsku. Starosta jej uvítal na náměstí za velikého jásotu občanstva, které se ihned kolem našeho hosta shromáždilo.

12./ O 12. hodině navštívil naše město divizní generál Sovětského svazu A v a t i s o v v doprovodu 2 důstojníků, 1 poddůstojníka, který měl strojní pušku. Před radnicí tuto vzácnou návštěvu uvítal starosta města. V. Pohanka se členy revolučního národního výboru. Potom jim byla ukázána Kramářova vila, která se jim velice líbila, zejména byli nadšeni výhledem na pásmo Krkonoš. Po prohlídce se zapsal do pamětní knihy města Vysokého. Zajímavé bylo, že do pamětní knihy se zapsal sovětský generál až naposled. Tlumočníkem byl Josef Hejral, domovník z divadla Krakonoše. Pobočník generála znal německy. Přítomen byl také Dr. Biža. Pohostinství poskytl Antonín Bartoníček.

Zapsal Bohuš Josífek

Dokumentární snímky pohlednicového formátu z revoluč. dnů Vysokého a z příchodu slavné sovětské armády jsou k dostání u býv. kronikáře B. Josífka.

V květnových dnech při útoku na město Vysoké nad Jizerou padli tyto spoluobčané:

Josef Ducháček, z Vysokého nad Jizerou,
Josef Hásek, z Vysokého nad Jizerou,
MUDR. Usyk Chačaturjan, Armén ze SSSR,
Josef Knížek, z Vysokého nad Jizerou,
Josef Kopal, ze Stanova u Vysokého nad Jiz.
Zdenka Nesvadbová, z Vysokého nad Jizerou,

Jiří Nesvadba, školák z Roprachtic,
Antonín Patočka, z Vysokého nad Jizerou
Josef Pekař, z Roztok u Vysokého nad Jiz.
Josef Řehák, z Vysokého nad Jizerou
Štěpán Votočrk, z Vysokého nad Jizerou.

V celém válečném období sedmdesát šest jmen, tolik nejvěrnějších synů a dcer krkonošských hor, tolik žalujících křížů s korunou utrpení i nesmrtelné slávy! Pozastavme se na chvíli v jejich záři, jež prosvětluje temnou stezku a vzpomínání. Zasvěťme jména mučedníků k trvalé vděčnosti s vědomím, že každá zpronevěra na jejich oběti vedla by od výstrahy k trestu když bychom nehodně hospodařili s posvátným odkazem těch drahých.

V Á M P A D L Í , Č E S T A D Í K !

My slibuji ti na svou čest,
k tvé poctě naše píseň zní,
pro tebe chceme žít a kvést,
domove líbezný!